

জোনাকী মণ্ডল গাঁরৰ দুর্যোগ ব্যৱস্থাপনাৰ ওপৰত এটি অধ্যয়ন

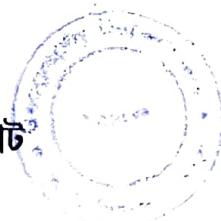
ডিঝেল বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক ষষ্ঠ শান্তাসিকৰ ভূগোল বিভাগৰ
Core-14 কাকতৰ বাবে প্রস্তুত কৰা গবেষণা প্রকল্প।

তত্ত্বাবধায়ক
বীমা দেৱী
সহকাৰী অধ্যাপিকা
ভূগোল বিভাগ

প্রস্তুতকৰ্তা
শ্রীমতী মাফুজা বেগম
ষষ্ঠ শান্তাসিক
ভূগোল বিভাগ
Roll No. : 30810109
Registration No : S1921650

নন্দনাথ শহীকীয়া মহাবিদ্যালয়, তিতাবৰ, যোৰহাট
ইং - ২০২২ বৰ্ষ

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

NANDA NATH SAIKIA COLLEGE

TITABAR, JORHAT-785630, ASSAM (INDIA)

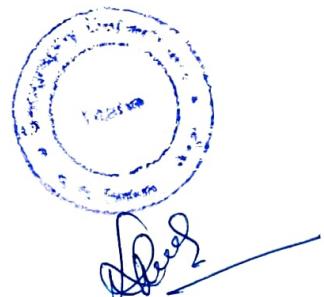
Rima Devi

Assistant Professor

Phone: 7002882828 (M)

Certificate

Certified that Mr./ Ms MAFUZA BEGUM Roll No 30810109 D.U. Registration No S1921650 a 6th Semester (Core) student of the Department of Geography, Nanda Nath Saikia College has worked under my guidance and supervision for preparing the project entitled "**Impacts of Floods on Jonaki Mandal Village, Titabar, Assam**" for partial fulfillment of the requirement for the degree of Bachelor of Arts/ Science in Geography of Dibrugarh University. The project is the results of his/her own investigation and neither the project as a whole, nor any part of it has ever been submitted for any degree or diploma.

Date: 10/07/22

(R. Devi)

Place: Nanda Nath Saikia College, Titabar-30

Supervisor

কৃতজ্ঞতা স্বীকার

পোনপথমে আমি ডিক্রিগড় বিশ্ববিদ্যালয়ক ধন্যবাদ জ্ঞাপন করিছেঁ, আমাৰ এই পাঠ্যপুঁথিত জৰীপ প্ৰণালীটো অন্তৰ্ভূক্ত কৰাৰ বাবে। লগতে নন্দনাথ শহীকীয়া মহাবিদ্যালয়ৰ ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগৰ মুৰৰী অধ্যাপিকা ড° জোনালী শহীকীয়া বৰকাকতী বাইদেউয়ে অনুমতি প্ৰদান কৰাৰ বাবে আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছেঁ। এই সুযোগতে মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ মহোদয় ড° লিটুল বৰুৱা ছাৰক আমাক অনুমতি প্ৰদান কৰাৰ বাবে কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছেঁ। ইয়াৰ পিছতে ভূগোল বিজ্ঞান বিভাগৰ বীমা দেৱী বাইদেউ, ড°নৱমলিকা শৰ্মা বাইদেউ, শ্ৰীযুতা সংগীতা শহীকীয়া বাইদেউ আৰু দিক্ষিতা দন্ত বাইদেউলৈ আমাক এই ক্ষেত্ৰত দিয়া বিভিন্ন মূল্যবান উপদেশ আৰু সু-পৰামৰ্শৰ বাবে কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছেঁ। লগতে সেই বানপীড়িত গাঁওখনৰ বাসিন্দা অনিল বৰা দেৱলৈ আমাক কৰা আপ্যায়নৰ আৰু গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকলে কৰা সহায়-সহযোগিতাৰ বাবে আমি চিৰ কৃতজ্ঞ।

পৰিশেষত বানপীড়িত জৰীপ কাৰ্যত সংগ দিয়াৰ বাবে মোৰ মৰমৰ বান্ধবী কেইগৰাকীলৈ তেওঁলোকে কৰা সহায়-সহযোগিতাৰ বাবে অশেষ কৃতজ্ঞতা যাঁচিলো।

Madura Begum

সূচীপত্র

০.১ পরিচয়	-	০১
০.২ উদ্দেশ্য	-	০১
০.৩ তথ্যের আধাৰ আৰু পদ্ধতি	-	০১-০২
০.৪ অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰ	-	০২
০.৪.১ অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰে ভৌতিক পৰিৱেশ	-	০২-০৩
০.৪.২ অঞ্চলটোৰ জনসাংখ্যিক গাঁথনি	-	০৩
০.৪.৩ অঞ্চলটোৰ মানচিত্ৰ	-	০৩
০.৫ আলোচনা	-	০৪-০৯
০.৬ ফলাফল	-	১০
০.৭ সমাধান	-	১০-১১
০.৮ সামৰণি	-	১১
০.৯ তথ্যসংগ্ৰহ	-	১২
১০ আলোকচিত্ৰ	-	১৩

পরিচয় :

প্রথম কথাত দুর্যোগ বুলি ক'লে এনেকুৱা এটা ঘটনা বা কাৰ্যক বুজাই যিয়ে মানৱ জীৱনৰ ওপৰত গুৰুত্বৰভাৱে প্ৰভাৱ কৰে আৰু ইয়াৰ ফলত মানুহৰ বিস্তৰ ক্ষতি সাধন হয়। এই দুর্যোগ প্ৰধানকৈ প্ৰাকৃতিক বা মানৱসৃষ্ট। প্ৰাকৃতিক দুর্যোগ যেনে - ভূমিকম্প, ভূমিষ্ঠলন, চক্ৰপাত আদি। আনহাতে মানৱসৃষ্ট দুর্যোগৰ ভিতৰত পাৰমাণবিক বোমা বিস্ফোৰণ, যুদ্ধ, সন্ত্ৰাসবাদ আদি উল্লেখযোগ্য। এই সকলো দুর্যোগৰ ভিতৰত আমাৰ পাঠ্যপুঁথিৰ অন্তৰ্গত কৰা এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় হৈছে দুর্যোগ পৰিচালনা অৰ্থাৎ Disaster Management। এই দুর্যোগৰ ভিতৰত বানপানীও এটা প্ৰধান দুর্যোগ। অসমত যিহেতু দুর্যোগবোৰৰ ভিতৰত বানপানীয়েই আটাইতকৈ বিধবংসী দুর্যোগ বুলি ক'ব পাৰি আৰু বৰ্তমানেও এই বানপানীয়ে দুর্যোগ হিচাপে আমাৰ ৰাজ্যৰ বহুতো অঞ্চলত বিধবংসী কাৰ্য চলাইছে। থিক সেইদৰে আমাৰ যোৰহাট জিলাৰ তিতাবৰ মহকুমাৰ অন্তৰ্গত জোনাকী মণ্ডল গাঁওখনো বানপানীৰ দ্বাৰা পীড়িত হোৱা অঞ্চল। এই অঞ্চলটোত প্ৰায় দুই তিনি বছৰৰ মূৰত এবাৰ হ'লেও প্ৰৱল বানপানীৰ সৃষ্টি হয়। যদিও বানপানী প্ৰাকৃতিক বা মানৱসৃষ্ট কাৰণত সংঘটিত হয় কিন্তু এই জোনাকী মণ্ডল গাঁও অঞ্চলটোত প্ৰাকৃতিক কাৰণতহে হোৱা দেখা যায়। এই অঞ্চলটোত বানপানী সৃষ্টি হোৱাৰ প্ৰধান কাৰণ হ'ল কাষতে থকা কাকড়োঞ্চা নদী। যাৰ ফলত বৰ্যাকলত এই নদীখন পানীৰে উপচি কাষৰীয়া হিচাপে এই অঞ্চলটোত বানপানীৰ সৃষ্টি কৰে। গতিকে এই উপৰোক্ত কাৰকৰ ওপৰত কম বেছি পৰিমাণে এই দৃশ্যটোহে গাঁওখনত দেখা পাইছো বাবে আমাৰ জৰীপ কাৰ্যৰ বাবে এই গাঁওখনক নিৰ্বাচন কৰিছোঁ।

উদ্দেশ্য :

এই অঞ্চলত জৰীপ কাৰ্য কৰা প্ৰধান উদ্দেশ্য হ'ল -

- (ক) মানুহৰ আৰ্থ-সামাজিক জীৱন-যাপনৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা।
- (খ) দুর্যোগ হিচাপে বানপানীয়ে সেই অঞ্চলটোত মানুহৰ জীৱন-যাপনত কিদৰে প্ৰভাৱ পেলাইছে সেই বিষয়ে অৱগত হোৱা।
- (গ) বানপানীৰ ফলত হোৱা সমস্যাসমূহ সমাধান কৰিবলৈ কি কি উপায় অৱলম্বন কৰিব পাৰি সেই বিষয়ে মত পোষণ কৰা।

তথ্যসমূহৰ আধাৰ আৰু পদ্ধতি (Database and Methodology) :

কোনো লোক জৰীপ ক্ষেত্ৰে বাবে যেতিয়া নিৰ্দিষ্ট অঞ্চললৈ যাৰ লগা হয়, তেতিয়া তেওঁলোকে বহুতো প্ৰশ্ৰৱ ভাণ্ডাৰ লৈ যাৰ লগা হয়। ঠিক সেইদৰে আমিও তিতাবৰ ভিতৰৰা এলেকা জোনাকী মণ্ডল গাঁৰত বহুতো তথ্য পোৱাৰ আশাত হাতত বহুতো প্ৰশ্ৰ লৈ সেই ঠাইত উপস্থিত হৈছিলো। আমি তথ্য লাভ কৰিবৰ বাবে তেওঁলোকক কৰা প্ৰশ্ৰসমূহ আছিল এনেধৰণৰ -

প্রথম অবস্থাত আমি ২১৯ঘৰৰ ভিতৰত একাদিক্রমে ৩০ঘৰ মানহক বাছি লৈছিলো। প্রথমে তেওঁলোকৰ প্রতিটো ঘৰৰে ক্রমিক সংখ্যা উপস্থাপন কৰিছিলো, যেনে - (ক্রমিক নং ১, ২, ৩,)। তাৰ পাছত তেওঁলোকৰ গাঁৱৰ নাম, ৰাজহচক্র আদিৰ বিষয়ে প্ৰশ্ন কৰা হ'ল। লগতে অঞ্চলটোৰ ওচৰতে থকা নদীৰ দূৰত্বৰ লগতে ঘাটপথৰ দূৰত্বৰ বিষয়েও প্ৰশ্ন কৰা হ'ল। তাৰ পাছত সেই পৰিয়ালৰ মুৰব্বীগৰাকীৰ নাম, ফোন নম্বৰ, ধৰ্ম, ভাষা, জাতিৰ লগতে তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ প্ৰকৃতি আৰু তেওঁলোক সেই অঞ্চলৰেই নে অন্য ঠাইৰ পৰা অহা বসিন্দা ইত্যাদি প্ৰশ্নসমূহ কৰা হ'ল। তাৰ পাছত তেওঁলোকৰ পৰিয়ালৰ পুৰুষ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা, ঘৰৰ মুৰব্বীৰ লগত সম্বন্ধ তেওঁলোকৰ বয়স, শিক্ষাগত অৰ্হতা আৰু জীৱিকা সম্পর্কে প্ৰশ্ন কৰা হ'ল। পিছৰ পৰ্যায়ত তেওঁলোকৰ ঘৰৰ আকৃতি ঘৰৰ উপলক্ষ সুবিধাসমূহ, মুঠ কৃষিভূমি আদিৰ বিষয়ে তেওঁলোকক প্ৰশ্ন উথাপিত কৰা হ'ল। ঠিক সেইদৰে পুনৰবাৰ সেই লোকসকলে কৰা শস্য আৰু শস্য উৎপাদনৰ পৰিমাণ আমি জানিব পাৰিছিলো। বানপানীয়ে তেওঁলোকৰ ওপৰত পেলোৱা প্ৰভাৱ যেনে - শস্যভূমি নষ্ট, ঘৰ-দুৱাৰ ধৰংস আৰু সেই অঞ্চলটোত কিমান দিনলৈকে বানপানী থাকে আৰু তাৰ ফলত কিমান পোহনীয়া জীৱ-জন্মৰ মৃত্যু হৈছে, বছৰেকত তেওঁলোকৰ কিমান অৰ্থ হানি হয় লগতে সাহায্যসমূহ লাভ কৰিছেনে নাই কৰা, সেইসময়ত তেওঁলোকৰ দেহত বিভিন্ন ধৰণৰ ৰোগে দেখা দিছিল নিকি সেই সকলোৰে প্ৰশ্নক লৈ তথ্য পোৱাৰ আশাত তেওঁলোকক আমি এই প্ৰশ্নসমূহৰ উথাপন কৰিছিলো।

অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰ :

অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ ভৌতিক পৰিৱেশ :

২০১১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি জোনাকী মণ্ডল গাঁও অঞ্চলটো তিতাৰৰ মহকুমাৰ অন্তৰ্গত ই উপজিলাৰ মুখ্য কাৰ্যালয় তিতাৰৰ পৰা ১২ কিলোমিটাৰ দূৰত আৰু জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়ৰ পৰা অৰ্থাৎ যোৰহাটৰ পৰা ৩০ কিলোমিটাৰ দূৰত অৱস্থিত। এই অঞ্চলটো বিৰিণাশয়েক গ্ৰাম্য পঞ্চায়তৰ অন্তৰ্গত। এই অঞ্চলটো অৰ্থাৎ জোনাকী মণ্ডল গাঁৱৰ পশ্চিমে গোলাঘাট জিলা, দক্ষিণে কুমাৰীগুৰি আছে। গোলাঘাট জিলাৰ মৰিয়নি, যোৰহাট এই অঞ্চলৰ নিকটৰ্তী চহৰ। এই গাঁওখন গোলাঘাট জিলাৰ সীমাত আছে।

এই অঞ্চলৰ কৃষি ক্ষেত্ৰ হৈছে ৩৪৭.৩৬ হেক্টেক ভূমিত খেতি কৰা নহয়। ইয়াৰে ৬৮৩২ হেক্টেক ভূমিত খেতি কৰা নহয়। ইয়াৰে ৪০.১৯ হেক্টেক স্থায়ী চৰণীয়া মাটি, প্ৰায় ৬৫.৬৬ হেক্টেক বৰ্তমানৰ পৰিত্যক্ত এলেকা হিচাপে পৰি আছে। ০.১৬ হেক্টেক হৈছে কৃষিক্ষেত্ৰৰ আৱৰ্জনা ভূমি। এই অঞ্চলটোত প্ৰধানকৈ পলসুৱা মাটি, বালি অহীঁয়া মাটি লগতে ৰঙা মাটিও দেখা যায়।

এই অঞ্চলত বা গাঁওখনত বিৰাজ কৰা জলবায়ু এনেধৰণৰ -

- (ক) অঞ্চলটোৰ জলবায়ু আৰ্দ্র উপক্ৰান্তীয়।
- (খ) গড় বাৰ্ষিক বায়ুৰ তাপমাত্ৰা হৈছে ২৩.৫ ডিগ্ৰী চেণ্টিগ্ৰেড।

(গ) বায়ুৰ তাপমাত্ৰা ক্ৰমান্বয়ে ১৭.০ ডিগ্ৰী চেণ্টিগ্ৰেড আৰু ২৮.৭ শতাংশ। ইয়াৰ বাৰ্ষিক গড় বৃষ্টিপাত হৈছে ২৬৫.২ মি মি, আৰ্দ্রতা ৮৭ শতাংশ, বতাহ ৩ কিলোমিটাৰ/ঘণ্টা। এই গাঁওখনৰ অক্ষাংশ দ্রাঘিমাংশ ক্ৰমে ২৬°৩০'০" উত্তৰ আৰু ৯৪°১২'০" পূৰত অৱস্থিত।

এই অঞ্চলত উপলক্ষ প্ৰাকৃতিক উদ্ধিদৰ সম্পর্কে তলত আলোচনা কৰা হ'ল -

- (ক) এই অঞ্চলত প্ৰধানকৈ বিভিন্ন পৰ্ণপাতি, চিৰসেউজ গছ আৰু কেইবাটাৰ জোপোহা আৰু বনৌষধি

আৰু অন্য কিছুমান ঘাঁহৰ উদ্ভিদ দেখিবলৈ পাওঁ।

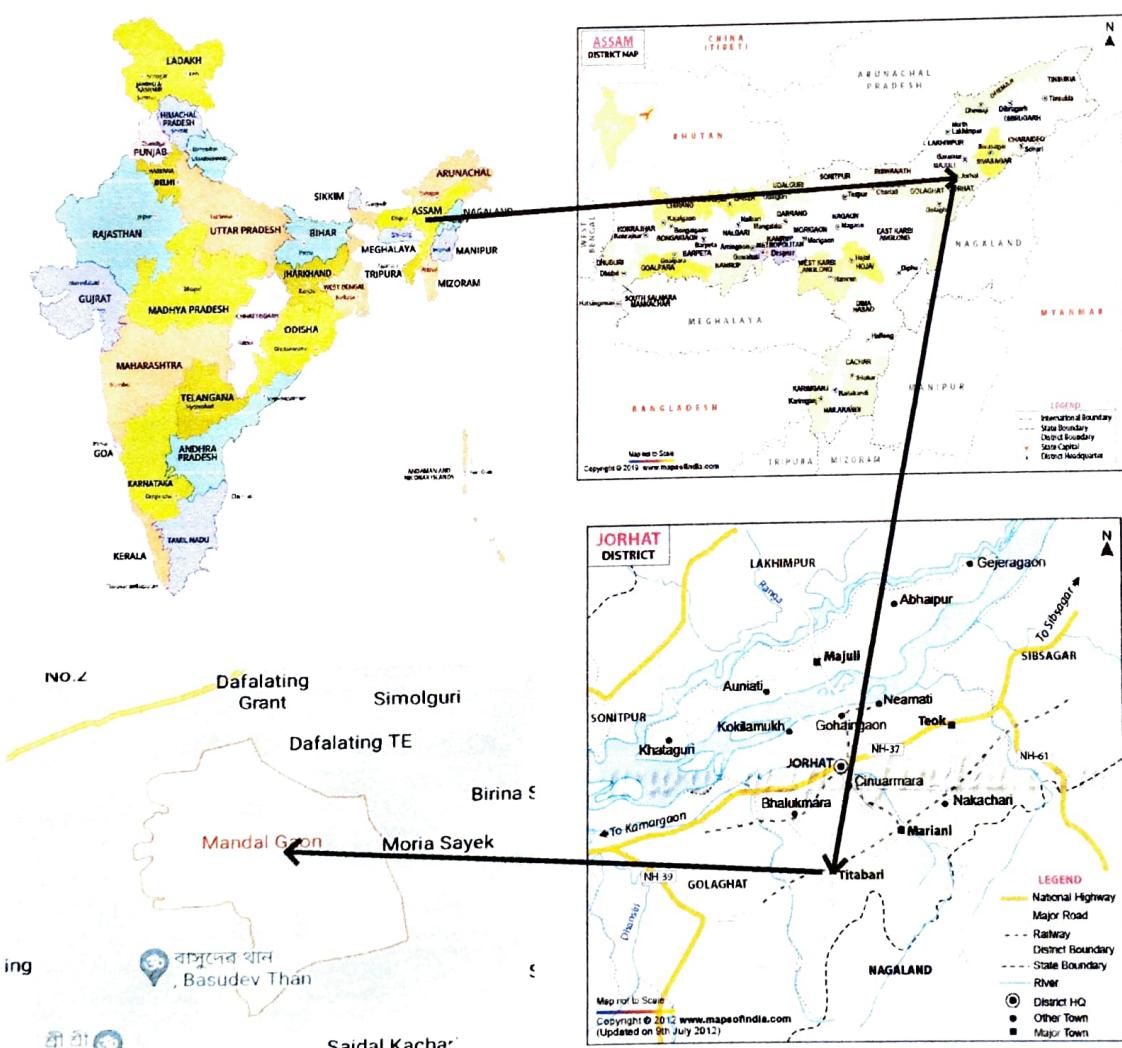
(খ) প্ৰভাৱশালী গচ্ছোৰ প্ৰজাতি যেনে - বট, খোকন, সোণাৰু, বাঁহ আদি।

(গ) এই অঞ্চলত খেতি কৰা শস্য প্ৰধানকৈ দুই ধৰণৰ - ধান আৰু চাহ খেতি।

অঞ্চলটোৰ জনসাংখ্যিক গাঁথনি :

২০২০ চনৰ তথ্যৰ মতে গাঁওখনৰ মুঠ ভৌগোলিক এলেকা হৈছে ৬৪০.০৮ হেক্টেৰ। এই গাঁৱৰ মুঠ জনসংখ্যা ১১৫৯। যাৰ ভিতৰত পুৰুষৰ জনসংখ্যা ৬৩৩ আৰু ৫২৬ মহিলা। এই গাঁৱৰ সাক্ষৰতাৰ হাৰ হৈছে ৭৭.৮৭ শতাংশ। যাৰ ভিতৰত পুৰুষ ৭৯.৯৩ শতাংশ আৰু মহিলা ৭৫.৩৮ শতাংশ। এই গাঁওখনত প্ৰায় ২১৯টা ঘৰ আছে। এই গাঁৱৰ পিন কড় হৈছে ৭৮৫৬৩২। এই অঞ্চলৰ লোকসকলে সকলো মুখ্য অৰ্থনৈতিক কাৰ্য্যকলাপৰ বাবে তিতাবৰ যাব লগা হয়। যি প্ৰায় ১২ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত।

অঞ্চলটোৰ মানচিত্ৰ

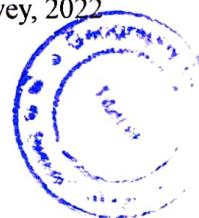
আলোচনা (Discussion) :

আমি পোরা তথ্যবোর তালিকার সহায়ত তলত বিশ্লেষণ করা হ'ল-

Table 1: Profile of the sample village -

Spatial Unit	Dominant Religion	Dominant Language	Dominant Caste	Dominant Type of Family Type	No. of Sample Household
জোনাকী মণ্ডল গাঁও	হিন্দু ধর্ম	অসমীয়া ভাষা	OBC অন্যান্য পিছপৰা জনজাতি	সৰু পৰিয়াল	৩০

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে -

(ক) এই গাঁও খনত বাস কৰা লোকসকল প্রায় হিন্দু ধর্মাবলম্বী লোক।

(খ) এই গাঁৰত বাস কৰা লোকসকলৰ ভাষা অসমীয়া।

(গ) এই গাঁৰত বাস কৰা অধিকাংশ লোক OBC অথবা অন্যান্য পিছ পৰা জাতি। লগতে এই গাঁৰত লোকসকল সৰু পৰিয়ালৰ সমষ্টি।

Table 2: Distribution of population as per age and sex of the sample village -

Spatial Unit	Age Group	% of Population	
		Male	Female
জোনাকী মণ্ডল গাঁও	০-১৪	১৭.৭%	১১.২%
	১৫-৫৯	৩১.৭%	৩০.৮%
	৬০+	৫.৬%	২.৮%

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে -

(ক) ০-১৪ বছৰ বয়সৰ ল'বাৰ সংখ্যা ১৭.৭% আৰু ছোৱালীৰ সংখ্যা ১১.২%।

(খ) ১৫-৫৯ বছৰ পুৰুষৰ সংখ্যা ৩১.৭% আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ৩০.৮%।

(গ) ৬০+ বছৰ পুৰুষৰ সংখ্যা ৫.৬% আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ২.৮%।

গতিকে উক্ত তথ্যৰ পৰা দেখা গ'ল যে পুৰুষৰ তুলনাত মহিলাৰ সংখ্যা নিম্ন।

Table 3: Marital Status of the sample villager's 2022 and their genders -

Spatial Unit	Marital Status	% of Population	
		Male	Female
জোনাকী মণ্ডল গাঁও	বিবাহিত	২৭.১%	২৮%
	অবিবাহিত	২৮.৯%	১৫.৮%
	বিবাহ বিচ্ছেদ	০	০

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে -

(ক) এই গাঁওখনৰ বিবাহিত পুৰুষৰ সংখ্যা ২৭.১% আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ২৮%।

(খ) আনহাতে অবিবাহিত পুৰুষৰ সংখ্যা ২৮.৯% আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ১৫.৮%।

গতিকে উক্ত তথ্যৰ পৰা দেখা গ'ল যে অধ্যয়ন কৰা গাঁওখনত বিবাহিত পুৰুষৰ সংখ্যাতকৈ মহিলাৰ সংখ্যা অধিক আৰু অবিবাহিত লোকসকলৰ ভিতৰত পুৰুষৰ সংখ্যা মহিলাতকৈ অধিক। আনহাতে উক্ত গাঁওখনত কোনো ধৰণৰ বিবাহ বিচ্ছেদ জনিত তথ্য পোৱা নগ'ল।

Table 4: Porportion of population into different education attainment and their gender disparity of the sample village, 2022

Spatial Unit	Level of Educational Attainment	% of Population	
		Male	Female
জোনাকী মণ্ডল গাঁও	Below HSLC	37.38%	30.84%
	Above HSLC but Below HS	8.4%	5.6%
	Above HS but Below Graduate	6.5%	5.6%
	Graduated Above	4.6%	0.9%

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে -

(ক) HSLC ৰ নিম্ন স্তৰৰ শিক্ষাগত অহৰ্তাৰ ক্ষেত্ৰত পুৰুষ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ক্ৰমে 37.38% আৰু 30.84%

(খ) HSLC ৰ উৰ্দ্ধ আৰু HS ৰ নিম্নত শিক্ষাগত অহৰ্তা থকাপুৰুষ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ক্ৰমে 8.4% আৰু 5.6%

(গ) HS ৰ উৰ্দ্ধ আৰু Graduate ৰ নিম্নত শিক্ষাগত অহৰ্তা থকাপুৰুষ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ক্ৰমে 6.5% আৰু 5.6%

(ঘ) Graduate ৰ উৰ্দ্ধ পুৰুষ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ক্ৰমে 4.6% আৰু 0.9%

গতিকে উক্ত তথ্যৰ পৰা দেখা গ'ল যে শিক্ষাব ক্ষেত্ৰত পুৰুষৰ সংখ্যা অধিক আৰু মহিলাৰ সংখ্যা কম।

Table 5: Occupational composition and gender variation of the village, 2022

Spatial Unit	Occupational Composition	% of Population		
		Total	Male	Female
জোনাকী মণ্ডল গাঁও	Primary	91.5%	49.5%	42%
	Secondary	8.4%	6.5%	1.8
	Tertiary	0	0	0

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে -

(ক) এই গাঁওখনৰ 91.5% লোক প্রাথমিক বৃত্তিৰ লগত জড়িত ইয়াৰে পুৰুষৰ সংখ্যা 49.5% আৰু মহিলাৰ সংখ্যা 42%।

(খ) এই গাঁওখনৰ 8.4% লোক দ্বিতীয়ক বৃত্তিৰ লগত জড়িত ইয়াৰে পুৰুষৰ সংখ্যা 6.5% আৰু মহিলাৰ সংখ্যা 1.8%।

গতিকে দেখা গ'ল যে, গাঁওখনৰ প্রায়সংখ্যক লোকেই প্রাথমিক বৃত্তিৰ লগত জড়িত ইয়াৰে পুৰুষৰ সংখ্যা মহিলাৰ সংখ্যাতকৈ অধিক। অন্যহাতে গাঁওখনৰ বহু কম সংখ্যক লোকহে দ্বিতীয়ক বৃত্তিৰ লগত জড়িত, ইয়াৰে পুৰুষৰ সংখ্যাতকৈ মহিলাৰ সংখ্যা বহু কম। প্রাথমিক আৰু দ্বিতীয়ক বৃত্তিৰ বাহিৰে তৃতীয়ক বৃত্তিধাৰী কোনো লোকৰ তথ্য পোৱা নগ'ল।

Table 6: Land use pattern of the sample village, 2022 -

Spatial Unit	Land use Category	Area (in bigha / kotha)
জোনাকী মণ্ডল গাঁও	Built up area	52 B/K
	Cultivable area	35 B/K
	Cultivated area (Coperational Holding)	20 B/K

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে -

(ক) ঘৰ নিৰ্মাণৰ বাবে ব্যৱহৃত মাটিৰ পৰিমাণ 52 B/K।

(খ) আনহাতে কৃষিৰ যোগ্য ভূমিৰ পৰিমাণ মুঠ 32 B/K।

(গ) ইয়াপ উপৰি কৃষি ব্যৱহৃত মাটিৰ পৰিমাণ প্রায় 20 B/K।

গতিকে, এই তথ্যসমূহৰ পৰা আমি দেখা পালো যে, এই ঠাইখনৰ কৃষিৰ যোগ্য সকলো ভূমিতে কৃষি কৰা নহয়।

Table 7: Distribution of responses into different problems created by flood in the study area -

Sl No.	Types of problems	Distribution of responses (-1)	
		Yes	No
1	Submerged built up area	Yes	
2	Submerged Houses	Yes	
3	Floods Occur Frequently	Yes	
4	Submerged Cropland areas	Yes	
5	Loss of cattle and poultry	Yes	
6	Loss of Flood grains	Yes	
7	Sorrounding areas affected by erosion		No

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে - বানপানীর ফলত বারী মাটি, ঘর-দুরাব, কৃষি ভূমি, পশুধন, খাদ্য-শস্য আদি সকলো নষ্ট হোৱা দেখা গ'ল।

Table 8: Major Losses (Rs) due to flood in the study area -

Section	Losses (in Rs)
Food Grains	Above 1 Lakh
Cattle and Poultry	Under 1 Lakh

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে - এই ঠাইত বানপানীর ফলত খাদ্য-শস্য এক লাখটকে অধিক টকা নষ্ট হোৱাৰ লগতে পশুধন (প্রায় এক লাখ টকা)ৰ মৃত্যু হয়।

Table 9: Proportion of effected area by erosion and their sources -

Name of the effected area	Proportion of effected land (in%)	Sources
জোনাকী মণ্ডল গাঁও	০	০

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে - সংগ্রহিত তথ্যৰ পৰা খননীয়াজনিত কোনো সমস্যাৰ কথা জনা নগ'ল। সেই অঞ্চলৰ নদীখনৰ পাৰসমূহ খাই যায় যদিও এই খননীয়াই লোকৰ জীৱনত প্ৰভাৱ নেপেলায়।

Table 10: Proportion of responses related to adoption of preventive measure related to flood -

Spetial Unit	Types of preventive measures	Time of Adoption	Sources of Provider
1	মথাউৰিত থকা	বানপানী হোৱাৰ আগত	সংগঠন/চৰকাৰ
2	আশ্রয় শিবিৰত থকা	বানপানী হোৱাৰ আগত	সংগঠন/চৰকাৰ

Source : Field Survey, 2022

উপরোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে - বানপানী হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা প্ৰতিক্ৰিয়া হিচাপে তেওঁলোকে মথাউৰিত আশ্রয় লয়, আনহাতে চৰকাৰীভাৱে নাইবা বিভিন্ন সংগঠনৰ সহায়ত শিবিৰসমূহত আশ্রয় লয়।

Table 11: Proportion of responses related to flood relief -

Spatial Unit	Relief receive		Major sources of relief provider
	During	Past	
1	Yes	Yes	NGO আৰু চৰকাৰী সাহাৰ্য

Source : Field Survey, 2022

উপৰোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে - সেই অঞ্চলত বানপানী হৈ থকাৰ সময়ত আৰু বানপানী হৈ যোৱাৰ পাছত বানাক্রান্ত লোকসকলক চৰকাৰীভাৱে অথবা NGO সমূহে কম বেছি পৰিমাণে মৌলিক প্ৰয়োজনৰ যোগান ধৰে।

Table 12: Proportion of effected people by water born diseases -

Spatial Unit	Proportion of population		
	Total	Male	Female
1	107	60	47

Source : Field Survey, 2022

উপৰোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে - এই বানাক্রান্ত সকলো লোকে পানীজনিত ৰোগত ভূগে তাৰ ভিতৰত পুৰুষৰ সংখ্যা ৬০ আৰু মহিলাৰ সংখ্যা ৪৭।

Table 13: Frequency of health hazard of the flood effected population

Spatial Unit	Category of Diseases	No. of Patients
জোনাকী মণ্ডল গাঁও	Fever	23
	Jaundice	41
	Dysentery	26
	Gastroentiris	10
	Others	7

Source : Field Survey, 2022

উপৰোক্ত তালিকাখনত দেখা গ'ল যে - বানাক্রান্ত সকলো লোকেই স্বাস্থ্যজনিত ৰোগত ভোগা দেখা যায়। এই অঞ্চলটো জৰুৰত ২৩ জন, জগুজত ৪১ জন, ডায়েৰিয়াত ২৬ জন, গেছজনিত ১০ জন আৰু অন্যান্য ৰোগত প্রায় ৭ জন লোকে আক্রান্ত হোৱা দেখা গৈছে।

ফলাফল (Findings) :

আমি এই ক্ষেত্র অধ্যয়নটির জরিয়তে সেই অঞ্চলটোর বিভিন্ন ধরণের সমস্যা সমূহের সম্পর্কে জানিব পারিছিলো। সেই অঞ্চলের বন্যাত লোকসকলে তেওঁলোকের বিভিন্ন ধরণের সমস্যা সমূহের বিষয়ে পুঁখানুপুঁখভাবে এফালের পৰা কৈ গৈছিল। তেওঁলোকের সমস্যা সমূহ হৈছে এনেধরণে -

(ক) খোরা পানী : যিহেতু পানীয়েই হৈছে প্রাণীৰ প্রাণ। গতিকে সকলো প্রাণীকেই জীৱন ধাৰণেৰ বাবে পানীৰ অতি প্ৰয়োজন। পৃথিবীৰ সকলো ঠাইতে পানীৰ পৰিমাণ একে নহয়। ইয়াৰে কিছুমানত বেছিকে আৰু কিছুমানত কমকৈ পানী উপলব্ধ হয়। ঠিক সেইদৰে এই অঞ্চলটো বিশুদ্ধ পানীৰ পৰা বঞ্চিত হৈছে। আমি লক্ষ্য কৰিছিলো যে, তেওঁলোকে খোরা পানীৰ বাবে বহু দূৰ যাব লগা হৈছিল। বিশুদ্ধ খোরা পানীৰ পৰা তেওঁলোক বঞ্চিত হৈছিল বাবে তেওঁলোকে দেহত নানা ৰোগে দেখা দিছিল।

(খ) বিদ্যুতৰ দূৰৱস্থা : এই অঞ্চলটো মূল ঘাইপথৰ পৰা যথেষ্ট আঁতৰত। যাৰ বাবে এই ভিতৰৰ অঞ্চলৰ লোকসকলে এক অন্ধকাৰ জীৱন-যাপন কৰিব লগা হৈছে। যাৰ ফলস্বৰূপে ই শিক্ষার্থীসকলৰ আগত হেঞ্চাৰ হিচাপে থিৰ দিছে।

(গ) বিভিন্ন ধৰণেৰ চৰকাৰী আঁচনিৰ পৰা বঞ্চিত : বৰ্তমান সময়ত ৰাজ্যিক বা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে ৰাইজৰ বাবে বিভিন্ন ধৰণেৰ আঁচনি ৰূপায়ন কৰিছে। ইয়াৰ ফলত দৰিদ্ৰ লোকসকলৰ জীৱন উজ্জ্বল হৈ পৰিছে। কিন্তু এই বন্যাত লোকসকলে এনে আঁচনিৰ পৰা দূৰত থাকিব লগা হৈছে। কাৰণ এই সকলো লোকৰ ওপৰত চৰকাৰে কম গুৰুত্ব দিয়া দেখা গৈছে।

(ঘ) বাস্তা - ঘাটৰ দূৰৱস্থা : এই অঞ্চলটোৰ এটা প্ৰধান সমস্যা হৈছে বাস্তা -ঘাটৰ দূৰৱস্থা। এই বাস্তা-ঘাটৰ দূৰৱস্থাৰ বাবে অঞ্চলটোত বসবাস কৰা লোকসকলৰ যাতায়তৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট অসুবিধা হয়।

(ঙ) সা-সম্পত্তিৰ নষ্ট : বানপানী দ্বাৰা এই অঞ্চলত যাতে ই ক্ষয়-ক্ষতি হোৱা দেখা যায়। যেনে - কৃষি ভূমি নষ্ট, ঘৰ-দুৰাৰ উটুৱাই নিয়া, জীৱ-জন্ম উটুৱাই নিয়া ইত্যাদি।

সমাধান (Suggestion) : পৃথিবীৰ বহুতো অঞ্চলত Hazard আৰু Disaster সংঘটিত হোৱা দেখা যায়। যাৰ ফলত দেশখনৰ বা অঞ্চলটোৰ বহু সা-সম্পত্তি আদি ক্ষয়-ক্ষতি হোৱা দেখা যায়। এনেধৰণেৰ Hazard বা Disaster দ্বাৰা ক্ষতিগ্রস্ত হোৱা লোকসকলক চৰকাৰে বিভিন্ন ধৰণেৰ সাহার্য দিয়া পৰিলক্ষিত হয়। ইয়াৰ উপৰিও দুৰ্যোগ নিৰাময়ৰ বাবে বহুতো Agency গঠন কৰা দেখা যায়। উদাহৰণস্বৰূপে ভাৰতত NDMA(National Disaster Management Authority) আৰু NIDM(National Institution Disaster Management) আদি দুৰ্যোগ পৰিচালনা আৰু নিৰাময়ৰ বাবে গঠন হোৱা সংস্থা। এই সংস্থা সমূহে দুৰ্যোগ পৰিচালনা আৰু নিৰাময়ৰ বাবে বহুতো কাম হাতত লৈছে। NDMA সংস্থাটোৱে দুৰ্যোগ নিৰাময়ৰ বাবে কেইবাটাও কাৰ্য হাতত লৈছে -

(ক) দুৰ্যোগ সম্পর্কে নিয়ম নিৰ্ধাৰণ কৰা।

(খ) বাস্তীয় পৰিকল্পনাত সন্মতি দিয়া।

ঠিক সেইদৰে NIDM এ দুৰ্যোগৰ নিৰাময়ৰ বাবে লোৱা কাৰ্যও মনকৰিবলগীয়া।

এইসমূহৰ উপৰিও চৰকাৰে ৰাজ্যিক বিভিন্ন প্রান্তত বানপানীৰ সময়ছোৱাত SDRF বাহিনী নিয়োগ কৰে। এই SDRF বাহিনীৰ বিভিন্ন কাৰ্যৱলী হৈছে এনেধৰণে -

(ক) ভংগ কৰা কালভাৰসমূহ মেৰামতি কৰা।

(খ) লগতে বানপানীর সময়ছোরাত পানীত পরি মৃত্যু হোৱা লোকক বা পানীত পৰা লোকক বিচাৰি উলিওৱা।

এই সংস্থাসমূহে আমাৰ ৰাজ্যৰ বিভিন্ন দুর্যোগমূলক সমস্যা সমূহ সমাধান কৰাত সফলভাৱে অৰিহণা যোগাইছে। আমি জৰীপ কাৰ্য কৰা অঞ্চলটো বিশ্লেষণ কৰি বহতো সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'লো। যিবোৰ ইতিমধ্যে পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা হৈছে। এনে সমস্যাসমূহ সমাধানৰ বাবে আমি গুৰুত্ব দিব লাগে। এই সমস্যাসমূহ সমাধানৰ বাবে বিভিন্ন ধৰণৰ কাম হাতত ল'ব পাৰি। যেনে -

(ক) নদীৰ কাষত উন্নত মানদণ্ডৰ মথাটুৰি বান্ধৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

(খ) খোৱা পানী, বিদ্যুৎৰ লগতে অন্যান্য গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশতো মনোযোগ দিব লাগে।

(গ) যিহেতু এই অঞ্চলৰ লোকসকল চৰকাৰী আঁচনিৰ দ্বাৰা বঞ্চিত, এই লোকসকলৰ ওপৰত চৰকাৰে চকু দিয়া উচিত।

(ঘ) এই অঞ্চলটোৰ লোকসকল প্ৰধানকৈ কৃষিজীৱী লোক, কিন্তু বৰ্তমান সময়ত তেওঁলোকে কৰ্ম দিশ হেৰুৱাই পেলাইছে সেয়েহে তেওঁলোকক চৰকাৰে কৰ্মৰ বাট দেখুৱাব লাগে।

সামৰণি (Conclusion) :

বানপানী হৈছে প্ৰকৃতিক দুর্যোগসমূহৰ ভিতৰত আটাইতকৈ বেছি ধৰ্মসাম্মত দুর্যোগ। ইয়াৰ প্ৰধান কাৰণ হ'ল ই বিশাল অঞ্চল জুৰি হয় আৰু ইয়াৰ প্ৰকৃতি পুনঃ পুনঃ সৃষ্টি হোৱা ধৰণৰ। মানৱ জীৱনৰ ওপৰত ইয়াৰ প্ৰভাৱ সৰ্বাধিক পৰিলক্ষিত হয়। ই দৈনন্দিন জীৱন-যাত্ৰা সলনি কৰি দিয়াৰ ক্ষমতা বহন কৰে। মানুহৰ সাম্পত্তিৰ পৰা আদি কৰি পশু-পক্ষী সকলোৰে ওপৰত ই বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলায়। যদিও বানপানী এক ধৰ্মসাম্মত দুর্যোগ, ইয়াৰক কিন্তু গঠনমূলক দিশো নথকা নহয়। কৃষিভূমিত বানপানীয়ে পেলোৱা পলসৰ ফলত উৎপাদিকা শক্তি যথেষ্ট বৃদ্ধি পায়। বহু ক্ষেত্ৰত ই পৰিস্থিতিতত্ত্বৰ ভাৰসাম্যতাও বজায় ৰখাৰ লগতে পুনঃ উদ্বাৰ কৰাটো সহায় কৰে।

বানপানী হৈছে এনে এক দুর্যোগ, যাৰ আগজাননী পাব পাৰি। গতিকে পূৰ্বৰে পৰাই সতৰ্ক থাকি প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী যোগান ধৰি; বানপানীৰ আগত, বানপানীৰ সময়ত আৰু বানপানীৰ পাছত ল'ব লগা সাবধানতা সমূহ গ্ৰহণ কৰি এই দুর্যোগৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰি।

ତଥ୍ୟ ସଂପର୍କ

Internet Website : 1. Google.com

2. Youtube.com

People :

1. Our teachers
2. Our Parents
3. Villager's of Jonaki Mandal Gaon

আলোকচিৎ

GEOGRAPHY DEPARTMENT: NANDA NATH SAIKIA COLLEGE
Topic of the Project: IMPACTS OF FLOOD IN SOCIO-ECONOMIC CONDITIONS OF
.....VILLAGE, TITBAR, ASSAM
Household Survey Schedule cum Questioner

Sl. No.:

Revenue Circle:

Village Name:

C.D. Block:

Distance from the nearest river/rivers (in Km):

Distance from the nearest Highway (in Km):

1. Name of the family head:
2. Contact No:
3. Religion:
4. Language:
5. Cast:
6. Origin of the family: Indigenous/immigrated (If immigrated, then place of origin and when they settled.....)
7. Type of family: Nuclear/joined/extended
8. Family members: Total: Male: Female:
9. Structure of the family:

Sl. no	Relation with family head	Age	Sex	Marital status	Medium of School language	Educational attainment	Occupation		Remarks
							Main	subsidiary	
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6									

10. House Pattern:

- i. Size: Very big/big/medium/small/very small ii) Type: Hut/ at Kucha/at pacca/RCC

11. Household amenities:

i. Radio/TV/Tap Recorder	vii) Bicycle/Motorcycle/Car/Bus
ii. Electricity/Telephone/Inverter	viii) News paper/magazine
iii. Knitting machine/weaving set/ Agricultural amenities	
iv. Filter/refrigerator/washing machine	
v. Source of cooking fuel: LPG/firewood/coal/electricity/coal/others	
vi. Source of drinking water: river/well/tube well/pond/supply water	
ix) Sanitary facilities: Toilet/Urinal/Bathing Unit/Hand Basin/others	
x) Drinking Water Facilities within the Premises: Yes/No	
xi) Sanitary Facilities within the premises: Yes/No	

12. Total Area of Land (in Bigha/Katha):

- i. Built-up Area:
- ii. Cultivable Area:

iii. Cultivated Area (Operational Holding):

13. What crops are grown (annually)?

Crops	Area under Crop (in Bigha/Katha)	Production (in Kg)	
		Total	Consumed

14. Nature of Flood Impact

A. Whether the built-up area are submerged (Yes/No)

B. Whether houses are submerged (Yes/No)

C. At what frequency inundation occurs?

D. For how long inundation occurs (days/months)?

E. Since when, floods are experienced?

F. How many cropland areas are submerged?

G. Loss of cattle and poultry due to flood (in No.s):

H. Damage or loss of food grains due to flood (in Rs):

I. Total loss suffered by the family due to flood (in Rs):

J. Whether the surrounding areas are affected by erosion (yes/no)?

J.a) If yes, how much land affected?

K. Whether preventive measures are adopted against flood/erosion (yes/no)?

K.a) If yes, then what are their types?

K.b) Since when they were adopted?

K.c) By whom measures are provided?

L. Do you receive any relief during and post flood?

L.a) If yes, what are the sources of providing immediate relief:

The self (victim)/their community/ skilled personnel/ NGO's/ Govt. Agencies

M. Whether the hazard has increased over the year (Yes/No)?

N. No. of people attracted by water born diseases: Male: Female:

O. Details of the affected person/ Frequency of Health hazard (Since last 3years):

Category of diseases	Fever	Jaundice	Dysentery	Gastroenteritis	Others (Specify)
No. of Patients					

P. Personal Observations:

.....

Signature of the Data Collector